

## **ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ ПДМУ**

Успішність розвитку будь-якої держави залежить від наукового потенціалу нації, формувати і нарощувати який покликана система освіти. Реалії розвитку інформаційного суспільства диктують необхідність підготовки вищою школою спеціалістів не тільки фахово обізнаних, але й здатних до подальшого самовдосконалення, готових до освіти і самоосвіти впродовж життя. Особливо актуальним це є у царині підготовки медичних кадрів, оскільки ефективніше вирішувати проблеми охорони здоров'я населення може насамперед лікар-дослідник, який не лише акумулює знання, але й володіє науковими підходами їх здобуття, перевірки та систематизації. Саме це й зумовлює особливу увагу до проблеми підвищення наукового рівня майбутніх лікарів, яку слід вирішувати ще зі студентських років.

Одним із дієвих засобів самоствердження особистості студента, удосконалення його професійних та комунікативних якостей, розвитку та реалізації індивідуальних здібностей, задоволення творчих і пізнавальних потреб є участь у громадській і науковій діяльності свого освітнього середовища, так само як і спілкування у колі прогресивних однодумців із інших осередків освіти. Цьому особливо сприяє організація роботи студентського наукового активу, що є одним із пріоритетних напрямків діяльності Полтавського державного медичного університету (ПДМУ) та його структурних підрозділів, зокрема й кафедри медичної біології.

На сьогодні студентські наукові гуртки, або студентські наукові групи (СНГ), різних кафедр ПДМУ входять до складу студентського наукового товариства, що є частиною системи громадського самоврядування вищого навчального закладу і діє на підставі розробленого в університеті Положення.

Науково-дослідна робота студентів на кафедрі медичної біології оформилась у науковий гурток на початку 1970-тих років, коли у тодішньому Полтавському медичному стоматологічному інституті відкривається лікувальний факультет та активно розвивається матеріально-технічна база. У цей період під керівництвом асистента Л.В. Стороженко студенти досліджують статеий хроматин у школярів м. Полтави та добовий мітотичний ритм у клітинах різних тканин лабораторних тварин.

У 1980–2020 рр. роботу з організації наукової діяльності студентів на кафедрі медичної біології продовжували викладачі Ю.В. Безуглий, В.О. Пілюгін, Н.А. Улановська-Циба, Н.О. Передерій, О.Б. Рябушко, О.В. Клепець (є куратором СНГ дотепер). Наукові інтереси студентів протягом тривалого часу були пов'язані з проблемами морфогенезу та регенерації, генетичної структури полтавської популяції за групами крові, морфо-функціональної структури органів травного тракту людини та тварин,

що розроблялися науковими школами професорів П.М. Ковтуновського, В.П. Міщенко, С.І. Дубініна.

Із 2020 р., після очолення кафедри доктором медичних наук, професором Єрошенко Г.А. та підключення колективу кафедри до виконання нової ініціативної теми «Структурні перебудови органів імунної, дихальної та видільної систем під впливом різних екзогенних чинників (глутамату натрію, нітриту натрію, понсо 4R, етанолу, метакрилату)», проблематика досліджень студентського наукового гуртка зосередилася навколо впливу харчових добавок на структурно-функціональні характеристики органів і систем експериментальних тварин, а також впливу різних чинників довкілля на здоров'я людини.

Членами СНГ кафедри медичної біології традиційно є здобувачі освіти молодших та старших курсів спеціальностей «Медицина» і «Стоматологія». Їх діяльність ведеться згідно затвердженого плану роботи СНГ та передбачає, зокрема, такі форми активності: пошук наукової літератури за темами дослідження; ведення глосарію наукової медико-біологічної термінології українською та англійською мовами; опрацювання теоретичних методів наукових досліджень, а також методик статистичної обробки емпіричних даних; формування навичок роботи із лабораторними тваринами (спостереження та експериментальне дослідження); удосконалення навичок роботи з лабораторним обладнанням; підготовка та оформлення рефератів, їх обговорення на засіданнях круглих столів; підготовка до участі у всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях, конкурсах студентських наукових робіт; підготовка до участі у Всеукраїнській студентській олімпіаді із медичної біології (розв'язування завдань підвищеної складності); презентація діяльності наукового товариства на загальноуніверситетських зібраннях.

Матеріально-технічною базою для виконання наукових досліджень на кафедрі медичної біології є комп'ютерне й телевізійне оснащення навчальних аудиторій, світлові мікроскопи, а також різноманітне спеціальне обладнання Міжкафедральної науково-дослідно-навчальної морфологічної лабораторії, зокрема: ультрамікроскопи УМТП-4 та УМТП-5, найфмейкер, мікротом-кріостат, мікроскоп (Біомед-2), прилад для проведення тесту «відкрите поле», операційний стіл для лабораторних тварин, прилад для морфометричних досліджень гістологічних структур тощо.

Особливістю наукової групи кафедри медичної біології є переважання студентів молодших курсів, так як дана дисципліна вивчається на першому році навчання. Це ускладнює завдання та водночас підвищує відповідальність викладачів кафедри як наукових наставників, які мають закласти підвалини наукових компетентностей у вчорашніх випускників шкіл. Молоді науковці під керівництвом викладачів кафедри беруть активну участь у постановці експерименту кафедраної науково-дослідної роботи, безпосередньо здійснюють забір матеріалу, фіксацію та фарбування мікропрепаратів, виготовлення епоксидних шліфів, проводять аналіз, опис і морфометричні дослідження отриманих біологічних зразків.

Значний інтерес викликають у студентів і деякі питання медичної біології, що виходять за межі програми або винесені на самостійне опрацювання, зокрема проблеми розвитку геронтології та геріатрії, теорії старіння, досягнення і перспективи генної інженерії, клонування, трансплантації органів і тканин, дослідження геному людини, впливу різних складових довкілля на здоров'я людини тощо. У рамках роботи студентської наукової групи такі питання пропонується досліджувати теоретично у формі рефератів із подальшим їх обговоренням на засіданнях круглих столів, що сприяє вдосконаленню навичок роботи із науковою інформацією, критичності та системності мислення, розширенню наукового кругозору, вмінню чітко й аргументовано висловлювати власну думку.

Важливим аспектом діяльності СНГ є спонукання студентів до представлення результатів своїх наукових досліджень у формі наукової публікації та підготовка доповідей на наукових форумах (семінарах, конференціях). Це є необхідною умовою становлення справжнього науковця, здатного не тільки генерувати, але й оприлюднювати наукові знання, грамотно інтегрувати їх у світовий інформаційний простір із дотриманням норм наукової етики та академічної доброчесності.

Члени СНГ кафедри медичної біології щорічно беруть участь у всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях, а високий рівень їх підготовки засвідчують численні відзнаки. Так, студент I курсу міжнародного факультету Джаммул Алі був відзначений дипломом III ступеня на Міжнародній науковій конференції студентів-медиків IMEDSCOP 2020 по секції громадського здоров'я та профілактичної медицини (Полтава, 2020) із темою доповіді «Awareness of foreign students of UMSA on the safe use of chewing gum». Студентка V курсу Жага Олена медичного факультету №1 здобула диплом II ступеня на квітневій науковій сесії (Київ, 2021) із доповіддю «Динаміка змін морфометричних показників печінкових часточок під впливом комплексу з нітриту натрію, глютамату натрію, понсо 4R», а також диплом II ступеня із роботою «Динаміка змін морфометричних показників печінки щурів під впливом комплексу з нітриту натрію, глютамату натрію, понсо 4R» на міжнародному медичному конгресі студентів і молодих вчених (Тернопіль, 2021).

Досвід роботи із молоддю у форматі студентської наукової групи показує, що ця діяльність активно сприяє розвитку не лише пізнавальних, але й емоційно-вольових якостей особистості (відповідальність, організованість, самодисципліна), що в сукупності підвищує професійну затребуваність майбутніх випускників вишу та їх конкурентоздатність на ринку праці.

Отже, діяльність студентської наукової групи на кафедрі медичної біології всебічно сприяє особистісному та професійному розвитку майбутніх лікарів та в цілому оптимізує освітнє середовище медичного університету у напрямку його наближення до сучасних стандартів української вищої школи.